

การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทยเชิงวิเคราะห์ โดยใช้แบบฝึกทักษะ 11 ลักษณะการคิด
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโคกวัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุขมนตรี เขต 1

THE DEVELOPMENT OF ANALYTICAL THAI LANGUAGE READING
SKILLS BY 11 THINKING KIND WORKSHEETS OF PRATOMSUKSA 6
STUDENTS OF KOKWAT SCHOOL UNDER BURIRAM EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE I

ผู้วิจัย: จันทิมา เย็นทรัพย์

ผู้ร่วมวิจัย: บังอร แก่นจันทร์, รุ่งทิวา ชันติโชติบริบูรณ์, ไพโรจน์ วิทยไพโรจน์
โรงเรียนบ้านโคกวัด, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุขมนตรี เขต 1

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย (เพื่อ 1) พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านภาษาไทยเชิงวิเคราะห์ โดยใช้แบบฝึกทักษะ 11 ลักษณะการคิด สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และมีค่าดัชนีประสิทธิผลตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านเชิงวิเคราะห์ ระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนหลังจากเรียนจากแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์ ศึกษาจากประชานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโคกวัด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุขมนตรี เขต 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง แบบฝึกทักษะการคิด แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .52 ถึง .73 ค่าความยากง่ายระหว่าง .34 ถึง .56 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับที่ .802 และแบบสอบถามความพึงพอใจนักเรียน มีค่าความเชื่อมั่นที่ .843 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ใช้สถิติค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีประสิทธิภาพ ค่าดัชนีประสิทธิผล และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการทดสอบ t-test ผลการวิจัยพบว่า

4. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการคิด ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ เกณฑ์ 82.26/81.10 และมีค่าดัชนีประสิทธิผลด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ เท่ากับ .58 แสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 58

5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการคิดหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6. นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการคิดมีความพึงพอใจโดยรวมในระดับมาก

คำสำคัญ : การสอนภาษาไทย, การคิดเชิงวิเคราะห์, แบบฝึกทักษะ, ทักษะการคิด.

ABSTRACT

This research aimed to 1) develop the teaching plans of analytical Thai language reading skills using 11 thinking kind worksheets of pratomsuksa 6 students of Kokwat School under Buriram Educational Service Area I, which has an efficiency index of 80/80 and over .50 for an effectiveness index ; 2) to compare the learning achievement before and after studying by using worksheets ; 3) to investigate the satisfactions toward the worksheets courses. The samples were 20 students at Pratomsuksa 6 of semester 1/2007. Four types of the instruments used for gathering data were teaching plans, worksheets, achievement test with the power of discrimination for each item (r_{xy}) between .52-.73, the difficulty of the whole test between .34-.56, and the reliability of the whole test was .802, questionnaires with 0.843 Cronbrach's alpha coefficient. Percentage, mean (\bar{x}), standard deviations (S.D.), E_1/E_2 , E.F., t-test were used for analysis. The results were :

4. The developed teaching plans has properly the efficiency index of 82.26/81.10, with the effectiveness index of .58 that shown 58% of all students had constructed their own knowledge via analytical reading skills.

5. The learning achievement after classes of studying was higher than before practising at the .01 level significance.

6. The students whom had been treated by the teaching plans have totally satisfied at high level.

Keywords : Thai Teaching, Analytical Thinking, Worksheet, Thinking Skills.

บทนำ

การพัฒนาคนเป็นปฐมเหตุของการพัฒนาทั้งปวง ดังพระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ความตอนหนึ่งว่า การพัฒนาบ้านเมืองให้เจริญยิ่งขึ้นไปนั้นย่อมต้องพัฒนาบุคคลก่อน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2548 : 1) และการพัฒนาคนนั้นต้องใช้การศึกษาบรม จึงจะประสบความสำเร็จ ลักษณะคนที่ประสบความสำเร็จนั้นต้องมีวิจารณญาณในการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล (วิทยานาควัชระ, 2547 : 25)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้บัญญัติหลักการในจุดมุ่งหมายเพื่อให้เด็กคิดเป็น ทนต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ความก้าวหน้าทางวิทยาการสมัยใหม่ กระแสโลกาภิวัตน์ และแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (ศิริกาญจน์ โกลุม และดารณี คำวังนัง, 2544 : 6-10) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้จึงเน้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งมาจากการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์จากข้อมูลที่ได้รับมา

การอ่านนับเป็นกิจกรรมหนึ่งในการแสวงหาข้อมูลเพื่อสร้างองค์ความรู้ เป็นเครื่องมือพื้นฐานในการเก็บรวบรวมข้อเท็จจริง เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และการประกอบอาชีพ เป็นเสมือนกุญแจวิเศษที่จะนำไปสู่ความกระจ่างในเรื่องราว เหตุการณ์ หรือปัญหานั้นับประการ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2546 : 4) เมื่อนำข้อมูลจากการอ่านเข้าสู่กระบวนการทางสมองก็จะได้องค์ความรู้ใหม่ออกมา ซึ่งผู้ที่มีทักษะในการคิดที่ดีจะสามารถเข้าถึงความรู้ได้รวดเร็ว แดกฉาน ทักษะการคิดเพื่อให้เกิดสิ่งใหม่จึงเป็นการคิดเชิงวิเคราะห์เพื่อให้เกิดสิ่งแปลกใหม่ ช่วยส่งเสริมความฉลาดทางสติปัญญา (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, (2549 : 32)

ภาษาไทยมีความสำคัญมากในการถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ต่างๆ ซึ่งในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเน้นให้นักเรียนเกิดทักษะทั้ง 4 ด้าน คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ซึ่งในปัจจุบันการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยได้เน้นให้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และสื่อความหมาย ที่จะต้องใช้ภาษาให้ได้ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ และใช้ภาษาในการพัฒนาตนเอง การแก้ปัญหาในการดำรงชีวิตและปัญหาของสังคม รวมถึงการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้พัฒนาความคิด การมีนิสัยรักการอ่าน และการมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะการอ่านเป็นทักษะที่มีความสำคัญและจำเป็น ในการติดตามความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และวิทยาการใหม่ๆ ที่มีผลต่อความเปลี่ยนแปลงในการดำรงชีวิต และช่วยเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ ความคิด และวิจารณญาณ ให้คนเรามีความงอกงามทางสติปัญญา ความสามารถ พัฒนาคุณภาพชีวิตในทางที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ทั้งนี้ผู้อ่านจะต้องรู้จักเลือกหนังสือ รู้วิธีอ่านทั้งอ่านออกและอ่านเป็น สามารถเข้าใจเรื่องที่อ่าน คิด วิเคราะห์ ในสิ่งที่อ่านได้อย่างถูกต้อง และตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มุ่งเน้นให้สถานศึกษาจัด

กระบวนการเรียนรู้เน้นทักษะกระบวนการคิด และในมาตรฐานที่ 18 ตัวบ่งชี้ที่ 2 “มีการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา และตัดสินใจ” จึงต้องมีการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ที่เน้นการพัฒนาทักษะด้านการอ่าน ให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ ถือเป็นความสามารถด้านการอ่านในระดับสูง ที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการคิด วิเคราะห์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล และส่งผลให้ผู้เรียนสามารถนำ ความรู้ ความคิดที่ได้จากการอ่านไปใช้พัฒนาตน และสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพและสร้างสรรค์

การจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ดังจะเห็นได้จากการ ประเมินคุณภาพนักเรียนระดับชาติ (National Test : NT) ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ปีการศึกษา 2548 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่ม สาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 45.78 ซึ่งนับว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่น่าพอใจ และผลการ ประเมินคุณภาพนักเรียนระดับชาติ ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนบ้านโคกวัด ปี การศึกษา 2549 ได้คะแนนเฉลี่ยไม่ถึง ร้อยละ 37 ทักษะที่ต้องปรับปรุงมากที่สุดคือ ทักษะการอ่าน คิด วิเคราะห์และจากประสบการณ์ของผู้วิจัย ซึ่งเป็นครูสอนภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยมีปัญหาทักษะการอ่านมากที่สุด กล่าวคือผู้เรียนอ่านแล้วไม่ สามารถนำเรื่องที่อ่านไปวิเคราะห์ แยกแยะ สรุป และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ น้อยมาก

จากความสำคัญและปัญหาการอ่านดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าการพัฒนาทักษะการอ่านเชิง วิเคราะห์ โดยใช้แบบฝึกทักษะในลักษณะการคิดที่หลากหลาย ทันสมัย มีรูปภาพที่น่าสนใจ จะทำ ผู้เรียนซึ่งอยู่ในวัยเด็กที่มีความจำ ความใส่ใจในสิ่งง่าย ๆ (พระพรหมมังคลาจารย์, 2550 : 265) เกิด แรงจูงใจในการเรียน จะช่วยแก้ไขปัญหาการสอนอ่านเชิงวิเคราะห์ได้ดี สามารถเชื่อมโยงต่อการ เรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ได้อีกด้วย จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาแผนการ จัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกทักษะทักษะ 11 ลักษณะการคิด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านภาษาไทยเชิงวิเคราะห์ โดยใช้แบบฝึก ทักษะ 11 ลักษณะการคิด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และมีค่าดัชนีประสิทธิผลตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง การอ่านภาษาไทยเชิงวิเคราะห์ ระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนหลังเรียนจากแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการ อ่านภาษาไทยเชิงวิเคราะห์ โดยใช้แบบฝึกทักษะ 11 ลักษณะการคิด

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/2 โรงเรียนบ้านโคกวัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 20 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ใช้ประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่าง

เนื้อหา

แบบฝึกทักษะการคิดมี 11 ลักษณะการคิด ใช้ระยะเวลาฝึกทักษะละ 3 ชั่วโมง ดังนี้

1. การคิดคล่อง อ่านจาก บทเพลง นิทาน และบทร้อยกรอง
2. การคิดหลากหลาย อ่านจาก นิทาน บทร้อยกรอง และ โฆษณา
3. การคิดยืดหยุ่น อ่านจาก บทร้อยกรอง โฆษณา และข่าว
4. การคิดละเอียด อ่านจาก โฆษณา ข่าว และบทความ
5. การคิดชัดเจน อ่านจาก เพลง นิทาน บทร้อยกรอง โฆษณา ข่าว และบทความ
6. การคิดอย่างมีเหตุผล อ่านจาก เพลง นิทาน บทร้อยกรอง โฆษณา ข่าว และบทความ
7. การคิดถูกทาง อ่านจาก เพลง นิทาน บทร้อยกรอง โฆษณา ข่าว และบทความ
8. การคิดกว้าง อ่านจาก เพลง นิทาน บทร้อยกรอง โฆษณา ข่าว และบทความ
9. การคิดลึกซึ้ง อ่านจาก เพลง นิทาน บทร้อยกรอง โฆษณา ข่าว และบทความ
10. การคิดไกล อ่านจาก เพลง นิทาน บทร้อยกรอง โฆษณา ข่าว และบทความ
11. การคิดพอเพียง อ่านจาก บทความ และพระบรมราชโองการ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 4 ชนิด คือ

4. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องการอ่านภาษาไทยเชิงวิเคราะห์ สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 11 แผน ซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแนวทางพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทยเชิงวิเคราะห์โดยใช้ลักษณะการคิดแต่ละลักษณะปรากฏรายละเอียด ดังนี้

ตาราง 1 กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ในแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการเรีย ที่	กระบวนการเรียนรู้			หมายเหตุ
	ชั่วโมงที่ 1	ชั่วโมงที่ 2	ชั่วโมงที่ 3	
1	Jigsaw	L.T.	L.T.	
2	Jigsaw	L.T.	L.T.	
3	Jigsaw	Group Investigation	Group Investigation	
4	Jigsaw	Group Investigation	Group Investigation	
5	Jigsaw	STAD	STAD	
6	Jigsaw	อุปนัย	อุปนัย	
7	CIPPA	CIPPA	CIPPA	
8	4MAT	4MAT	4MAT	
9	CIPPA	CIPPA	CIPPA	
10	CIPPA	การคิดแก้ปัญหา	การคิดแก้ปัญหา	
11	CIPPA	กระบวนการสร้างเจตคติ	กระบวนการสร้างเจตคติ	

5. แบบฝึกทักษะ 11 ลักษณะการคิด ประกอบการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 33 ชุด ซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ

6. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านเชิงวิเคราะห์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นเลือกตอบชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .52 ถึง .73 ค่าความยากง่ายระหว่าง .34 ถึง .56 และค่าความเชื่อมั่นทั้ง P17 .802

7. แบบสอบถามความพึงพอใจการเรียน ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ คือ พึงพอใจมากที่สุด พึงพอใจมาก พึงพอใจปานกลาง พึงพอใจน้อย และพึงพอใจน้อยที่สุด จำแนกเป็นความพึงพอใจต่อการเรียน จำนวน 5 ด้าน รวมทั้งสิ้น 30 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นที่ .843

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3. ผู้วิจัยเขียนโครงการวิจัยเสนอต่อผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโคกวัด เพื่อขออนุมัติโครงการวิจัย

4. ศึกษาหลักสูตร มาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ และวิธีการสร้างเครื่องมือ
3. ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย
4. ผู้วิจัยจัดทำเครื่องมือ ขอคำปรึกษา แก่ไข และทดลองหาคุณภาพแบบ 1:1 และแบบกลุ่มเล็ก และทดลองภาคสนาม

5. ผู้วิจัยดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ เก็บคะแนนจากแบบฝึกทักษะการคิด และแจกแบบสอบถามเมื่อดำเนินการสอนเสร็จสิ้น

6. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมมาจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล
การจัดกระทำข้อมูล

เมื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ในการจัดกระทำข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

6. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลจากเครื่องมือแต่ละประเภท
7. คัดแยกคะแนนตามลักษณะการคิดตามประเภทของแบบฝึกทักษะ
8. กำหนดตัวเลขแทนค่าข้อมูลแล้วบันทึกข้อมูลในโปรแกรมสำเร็จรูป
9. ประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บ ได้มาวิเคราะห์ โดยใช้สถิติวิเคราะห์ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลการจัดทำแบบฝึกทักษะการคิด ใช้การหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีประสิทธิภาพ
2. การเปรียบเทียบคะแนนการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ทดสอบความแตกต่างของคะแนนที่ได้ โดยหาค่า *t-test* กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .01
3. การหาค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้ ใช้ค่าดัชนีประสิทธิผล
4. การหาความพึงพอใจของนักเรียนหลังจากเรียนบทเรียนแล้ว ใช้ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ

ผลการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการคิดที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับเกณฑ์ 82.26/81.10 และมีค่าดัชนีประสิทธิผลด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ เท่ากับ .58 แสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 58 โดยรวมนักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 82.26 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.09 การฝึกทักษะการคิดลำดับขั้นปรากฏ ดังนี้

- 1.1 การคิดคล่อง ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 86.25 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.01
- 1.2 การคิดหลากหลาย ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 83.83 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.06
- 1.3 การคิดยืดหยุ่น ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 83.50 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.12
- 1.4 การคิดละเอียด ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 83.17 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.19

- 1.5 การคิดชัดเจน ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 83.50 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.31
- 1.6 การคิดอย่างมีเหตุผล ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80.75 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.03
- 1.7 การคิดถูกต้อง ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 81.08 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.08
- 1.8 การคิดกว้าง ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 81.00 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.09
- 1.9 การคิดลึกซึ้ง ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80.58 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.89
- 1.10 การคิดไกล ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80.75 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.21
- 1.11 การคิดพอเพียง ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80.42 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.04
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการคิดหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนร้อยละ 55.50 และมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนร้อยละ 81.10 จากคะแนนเต็ม 50 คะแนน
3. นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการคิดมีความพึงพอใจโดยรวมเฉลี่ยในระดับมาก (4.25) จำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้
 - 3.1 ด้านการสร้างความสนใจ ได้รับพึงพอใจเฉลี่ยในระดับมาก (4.35)
 - 3.2 ด้านเนื้อหา ได้รับความพึงพอใจเฉลี่ยในระดับมาก (3.65)
 - 3.3 ด้านวิธีการสอน ได้รับความพึงพอใจเฉลี่ยในระดับมาก (4.31)
 - 3.4 ด้านการตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียน ได้รับความพึงพอใจเฉลี่ยในระดับมาก (4.41)
 - 3.5 ด้านการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ได้รับความพึงพอใจเฉลี่ยในระดับมาก (4.55)

สรุปผลและอภิปราย

จากข้อค้นพบผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการคิดที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับเกณฑ์ 82.26/81.10 หมายถึง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้แบบฝึกทักษะการคิดนี้ ทำให้นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยจากแบบฝึกทักษะการคิดในบทเรียน คิดเป็นร้อยละ 82.26 และได้คะแนนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คิดเป็นร้อยละ 81.10 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจาก การพัฒนากระบวนการคิดควรเตรียมการสอนอย่างมีขั้นตอน ตั้งแต่การวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ฝึกความสามารถในการคิดจากง่ายไปหายากตามหลักจิตวิทยาโดยผู้วิจัยได้นำขั้นการสอนคิดมาปรับใช้ในแต่ละลักษณะการคิด มีการนำเนื้อหาทั้งจากนิทาน บทเพลง ข่าว โฆษณา หรือ บทความ มาให้นักเรียนได้ฝึก สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นันทิญา สรรเสริญ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการใช้รูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ พบว่า

รูปแบบการสอนคิดอย่างมีวิจารณญาณ ควรเริ่มจากการนำเสนองาน ขึ้นฝึกความสามารถในการคิด และสอดคล้องกับทักษะของ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2549 : 146) กล่าวว่า ผู้ที่ต้องการคิดวิเคราะห์ ให้ได้ดีนั้น ควรพัฒนานิสัยช่างสังเกต ช่างสงสัย และช่างใคร่ครวญ แบบฝึกทักษะจึงมีลักษณะที่เหมาะสมในการสอนทักษะการคิด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชโรบล ทศวิล (2542 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาผลการใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ทางภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และผลการวิจัยของกรรณิกา ศุภปัญญาตุติ (2544 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาผลของการใช้แบบฝึกต่อการพัฒนาความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนผดุงนารี จังหวัดมหาสารคาม พบว่าการใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์สามารถนำไปใช้พัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนได้อย่างมีคุณภาพ นำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุวัฒน์ ทรงศรี (2547 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะกระบวนการคิดเชิงจริยธรรม ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 โดยใช้ภาพข่าวจากหนังสือพิมพ์ พบว่าภาพข่าวหนังสือพิมพ์ช่วยให้ให้นักเรียนสามารถใช้กระบวนการคิดที่ถูกต้อง ถูกต้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

จากร้อยละคะแนนที่ได้จากแบบฝึกทักษะการคิดพบว่า แบบฝึกทักษะการคิดชุดต้น ๆ มีคะแนนสูงกว่า ลักษณะการคิดในชั้นที่สูงขึ้น เนื่องมาจากในแบบฝึกได้ลำดับให้ลักษณะการคิดที่เป็นพื้นฐานให้กับการคิดลักษณะที่สูงขึ้น สอดคล้องกับทักษะของ ทิศนา ขัมมณี (2544 : 141) ซึ่งกล่าวว่า การส่งเสริมให้เด็กคิดควรให้ฝึกคิดคล่อง จะช่วยให้เด็กคิดได้เร็ว มีความคิดพุ่งพรวด เมื่อคิดได้อย่างคล่องแล้วจึงขยายไปยังลักษณะการคิดอื่น

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการคิดหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้ผ่านตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ และมีการทดลองใช้จนมีคุณภาพ เมื่อนำมาใช้จึงทำให้คะแนนหลังเรียนแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ บังอร แก่นจันทร์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการสร้างหนังสือและแบบฝึกทักษะประกอบการเรียนภาษาไทย เรื่องเที่ยวงานพนมรุ้ง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วรณดี สุธาพานิชย์ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของการใช้แบบฝึกการคิดและเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้แบบฝึกการคิด เชิงสร้างสรรค์หลังการทดลองมีคะแนนการคิดและเขียนเชิงสร้างสรรค์ ด้านความคิดคล่อง ความคิดยืดหยุ่น และความคิดริเริ่ม สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการคิดมีความพึงพอใจ

โดยรวมในระดับมาก เนื่องจากเนื้อหาในแบบฝึกผู้วิจัยได้เลือกตามความสนใจของนักเรียน นักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 2 ที่อยู่ในวัยรุ่นตอนต้น จึงสนใจเรื่องราวที่เกี่ยวข้อง เช่น นิทาน บทกลอน ข่าว เพลง โฆษณา และข่าวในหนังสือพิมพ์รายวัน และเห็นได้จากประเด็นด้านการนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันของแบบสอบถามความพึงพอใจ ได้รับความพึงพอใจระดับมาก (4.55) ซึ่งสูงเป็น อันดับหนึ่ง

ข้อเสนอแนะ

1. ควรใช้แบบฝึกทักษะการคิดตามลำดับลักษณะการคิด
2. ควรปรับแนวคำถามให้เหมาะสมนักเรียนหากนำไปใช้กับชั้นอื่น
3. ควรตรวจสอบพฤติกรรมการคิดของนักเรียนหลังจากเรียนบทเรียนอย่างสม่ำเสมอ
4. ควรศึกษาแนวทางการนำลักษณะการคิดกับสาระการเรียนรู้อื่น
5. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีสมรรถนะในการคิดสูงขึ้น
6. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการสอนกับความสามารถในการคิดใน

ลักษณะต่าง ๆ

เอกสารอ้างอิง

กรรณิกา ศุภปัญญาวุฒิ. (2544). ผลของการใช้แบบฝึกต่อการพัฒนาความสามารถในการอ่านอย่าง มี

วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา) มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2549). การคิดเชิงวิเคราะห์. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : ชัคเชสมิเดีย.

ชโรบล ทศวิไล. (2542). ผลการใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ทางภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์. กศ.ม. (การประถมศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

ทิสนา เขมมณี. (2544). วิทยาการด้านการคิด. กรุงเทพฯ : เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แมเนจเม้นท์.

นันทิญา สรรเสริญ. (2541). ผลการใช้รูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ.

วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

บึงอร แก่นจันทร์. (2544). การสร้างหนังสือและแบบฝึกทักษะประกอบการเรียนภาษาไทย

เรื่องที่ย่างานพนมรุ้ง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา).

มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

พระพรหมมังคลาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ). (2550). รักรู้ให้ถูกทาง. กรุงเทพฯ : ธรรมสภา.

- มาลินี แก้วเงิน. (2542). การสร้างแบบฝึกกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการคิดแบบโยนิโสมนสิการ เรื่อง หลักธรรมในรายวิชา ส 048 พระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับนาฏศิลป์ชั้นกลาง ปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี จังหวัดลพบุรี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (หลักสูตรและการสอน).นนทบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วรรณดี สุชาพาณิชย์. (2546). รายงานการวิจัย เรื่องผลของการใช้แบบฝึกการคิดและเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล. สตูล : ม.ป.ท.
- วิทยา นาควัชระ. (2547). โอโซนแห่งความสุข. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ศิริกาญจน์ โกสุม และดารณี คำวังนัง. (2544). สอนเด็กให้คิดเป็น. กรุงเทพฯ : ก.พล (1996).
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2546). คู่มือการจัดกิจกรรมการอ่านเชิงวิเคราะห์. กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2548). โลกประวัติศาสตร์. กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว.
- สุวัฒน์ ทรงศรี. (2547). การพัฒนาทักษะกระบวนการคิดเชิงจริยธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ภาพข่าวจากหนังสือพิมพ์. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (หลักสูตรและการสอน). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.